

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 628 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолiddин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILIIY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB Olishda qo'llaniladigan qurilmani loyihalash	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
TEMIR YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FONDLARDAN VA ISHLAB CHIQUVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHIQUVATIDAN JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Putatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY Tajribalari	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEKNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOYO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUHARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIATSIYA	471
Usmanova Aziza Bahodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqn To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeamedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILIIY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbonova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O‘ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo‘minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	

«O'ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH

Ibragimova Saodat Abdumo'minovna

TDTU professori;

ORCID: 0000-0001-6230-8009

E-mail: saodatib@yandex.com

Xusainov Ravshan Raximovich

TDTU professori.

ORCID: 0000-0001-6174-110X

E-mail: ravschan.husainov@yandex.ru

Annotatsiya. Maqolada korporativ boshqaruv tizimida ESG (Environmental-Social-Governance) tamoyillari hamda ularning tashkilot samaradorligiga ta'siri tahlil qilinadi. ESG standartlarini joriy etish orqali kompaniyalarning barqaror rivojlanishi, ijtimoiy mas'uliyati va ekologik barqarorligini mustahkamlash, shuningdek korporativ qiymatni oshirishga xizmat qiluvchi omillar yoritilgan. Bundan tashqari, ESG tamoyillarining iqtisodiy samaradorlikka, investitsion jozibadorlikka va korporativ nufuzga ta'sirini baholashga qaratilgan ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: ESG tamoyillari, korporativ boshqaruv, innovatsion mexanizmlar, barqaror rivojlanish, ekologik barqarorlik, ijtimoiy mas'uliyat, mas'uliyatli investitsiyalar, raqamli texnologiyalar, korporativ samaradorlik, korporativ nufuz, investitsion jozibadorlik.

Abstract. The article examines ESG (Environmental-Social-Governance) principles within the corporate governance system and assesses their impact on organizational performance. It analyzes key factors contributing to companies' sustainable development, the strengthening of social responsibility and environmental sustainability, as well as the enhancement of corporate value through the implementation of ESG standards. In addition, scientifically grounded proposals and recommendations are developed to evaluate the impact of ESG principles on economic performance, investment attractiveness, and corporate reputation.

Keywords: ESG principles, corporate governance, innovative mechanisms, sustainable development, environmental sustainability, social responsibility, responsible investment, digital technologies, corporate performance, corporate reputation, investment attractiveness.

Аннотация. В статье рассматриваются принципы ESG (Environmental-Social-Governance) в системе корпоративного управления и их влияние на эффективность деятельности организации. Проанализированы факторы, способствующие устойчивому развитию компаний, укреплению их социальной ответственности и экологической устойчивости, а также повышению корпоративной ценности за счёт внедрения стандартов ESG. Кроме того, разработаны научно обоснованные предложения и рекомендации, направленные на оценку влияния принципов ESG на экономическую эффективность, инвестиционную привлекательность и корпоративную репутацию.

Ключевые слова: принципы ESG, корпоративное управление, инновационные механизмы, устойчивое развитие, экологическая устойчивость, социальная ответственность, ответственные инвестиции, цифровые технологии, корпоративная эффективность, корпоративная репутация, инвестиционная привлекательность.

KIRISH

Bugungi kunda xalqaro moliya institutlari tomonidan kompaniyalar va qimmatli qog'ozlarni tanlashda ustuvor ahamiyat beriladigan asosiy mezonlardan biri — ESG tamoyillariga muvofiqlik hisoblanadi. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatmoqdaki, ESG standartlarini korporativ boshqaruv tizimiga integratsiya qilish kompaniyalarning investitsion jozibadorligini oshirish, uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlash hamda korporativ nufuzini mustahkamlashda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Shu bilan birga, innovatsion mexanizmlar — raqamli texnologiyalar, "yashil" investitsiyalar, resurslarni tejashga yo'naltirilgan yangi biznes-modellar hamda mas'uliyatli korporativ boshqaruv instrumentlari — ESG tamoyillarini amaliyotga joriy etish jarayonida asosiy vosita hisoblanadi [2].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Chenning (2024) tadqiqotiga ko'ra, ESG innovatsiyaga turli yo'nalishlar orqali ta'sir ko'rsatishining asosiy mexanizmlari aniqlangan. Xususan, ekologik barqarorlik yashil innovatsiyalarni rivojlantirishga xizmat qiladi, ijtimoiy mas'uliyat inklyuziv innovatsiyalarni rag'batlantiradi, kuchli korporativ boshqaruv esa strategik innovatsiyalarni ta'minlaydi [13].

Lining (2025) fikriga ko'ra, atrof-muhit, ijtimoiy va korporativ boshqaruv (ESG) tamoyillarini korporativ strategik boshqaruvga integratsiya qilish korporativ ijtimoiy mas'uliyat (CSR) amaliyotlarini sezilarli darajada takomillashtiradi hamda barqaror rivojlanish sharoitida raqobatbardoshlik salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Liping va boshqalarning (2025) tadqiqotlarida barqaror rivojlanish konsepsiyasining rivojlanishi tobora ko'proq korxonalarni atrof-muhit, ijtimoiy va korporativ boshqaruv (ESG) bo'yicha ma'lumotlarni oshkor etishga undayotgani qayd etilgan. Shuningdek, ESG xulq-atvori yangi rivojlanish konsepsiyasini amalga oshirishga qaratilgan ijobiy strategik harakat sifatida talqin qilinadi [14].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Korporativ boshqaruv tizimida ESG tamoyillarini integratsiya qilishning innovatsion mexanizmlari va ularning samaradorlikka ta'sirini tahlil qilish jarayonida adabiyotlar tahlili, qiyosiy solishtirish, statistik ma'lumotlarni tahlil qilish, iqtisodiy indikatorlardan foydalanish, mantiqiy fikrlash, ma'lumotlarni guruhlash, sintez hamda induktiv-deduktiv usullar, shuningdek statistik va iqtisodiy tahlil qilish usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Aksiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvining zamonaviy konsepsiyalari faqatgina moliyaviy ko'rsatkichlarga tayanib qolmasdan, balki tashkilot faoliyatining keng qamrovli ta'sirlarini ham hisobga olmoqda. ESG (Environmental-Social-Governance) tamoyillari aynan shunday kompleks yondashuvni aks ettiradi. Mazkur tamoyillar kompaniyaning atrof-muhit, jamiyat va boshqaruv tizimiga bo'lgan munosabatini baholash uchun muhim mezonlar majmuasini tashkil etadi.

ESG — "Environmental" (atrof-muhit), "Social" (ijtimoiy mas'uliyat) va "Governance" (korporativ boshqaruv) tushunchalarining qisqartmasi bo'lib, kompaniyalar faoliyatining ekologik himoya, ijtimoiy sharoitlarni yaxshilash, xodimlar va mijozlarga halol munosabatda bo'lish hamda samarali korporativ boshqaruv asosida tashkil etilgan tamoyillarini ifodalaydi. ESG tamoyillariga amal qiladigan kompaniyalar tabiatga yetkaziladigan zararlarni kamaytirish, xodimlar va mijozlarga g'amxo'rlik qilish majburiyatini oladi hamda shaffof va halol faoliyat yuritadi [3].

ESG tushunchasidan ilk bor 2004-yilda BMTning "Who Cares Wins" ("Kim g'amxo'r bo'lsa, g'alaba qozonadi") nomli hisobotida foydalanilgan. Shundan so'ng global biznes hamjamiyati nafaqat daromad olish, balki ekologik va ijtimoiy muammolarni hal etishga hissa qo'shish zarurligini anglab yetdi. Ta'kidlash joizki, bugungi kunda dunyo bo'yicha S&P 500 indeksiga kiritilgan kompaniyalarning 90 foizdan ortig'i ESG hisobotlarini e'lon qilmoqda. S&P 500 — AQShning eng yirik 500 ta kompaniyasini qamrab oluvchi indeks bo'lib, "Apple", "Microsoft", "Amazon", "Tesla" kabi kompaniyalar jahon bozorida yetakchi o'rinlarni egallaydi. Mazkur kompaniyalar faoliyatida ESG tamoyillari allaqachon me'yoriy amaliyotga aylangan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 30-yanvardagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasini "Atrof-muhitni asrash va "yashil iqtisodiyot" yilida amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida"gi PF-16-sonli¹ Farmonida mamlakatning 2030-yilga qadar "yashil" iqtisodiyotga o'tishi belgilab berilgan. Ushbu jarayonda ESG tamoyillari asosiy vosita hisoblanadi. ESG — tabiatga g'amxo'rlik qilgan holda barqaror, ishonchli va uzoq

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 30-yanvardagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasini "Atrof-muhitni asrash va "yashil iqtisodiyot" yilida amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida"gi PF-16-sonli Farmoni: <https://lex.uz/uz/docs/-7369703>

muddatli iqtisodiy samaradorlikka erishishni anglatadi. Mazkur tamoyillar nafaqat yirik korporatsiyalar, balki kichik biznes subyektlari uchun ham bosqichma-bosqich joriy etilishi mumkin [4].

2024-yildagi asosiy ESG tendensiyalari quyidagilardan iborat:

— Hisobotlarning standartlashuvi: turli tarqoq qoidalar o'rniga xalqaro standartlar (GRI, TCFD, SASB) uyg'unlashtirilib, hisobot sifati va ma'lumotlar shaffofligi oshirilmoqda;

— Greenwashing (soxta ekologik da'volar)ga qarshi kurash: regulyatorlar nazorati kuchayib, kompaniyalar ESG ma'lumotlarini ishonchli dalillar bilan asoslashga majbur bo'lmoqda;

— Ta'minot zanjirida barqarorlik: kompaniyalarning nafaqat o'z faoliyati, balki butun yetkazib berish zanjiri bo'yicha ijtimoiy va ekologik ta'siri nazorat qilinmoqda;

— Sun'iy intellekt (AI) va ESG: ESG hisobotlarini avtomatlashtirish, uglerod chiqindilarini monitoring qilish va yashil texnologiyalarni boshqarishda AI keng qo'llanilmoqda;

— Ijtimoiy omillarga e'tibor (Social Capital): DEI (xilma-xillik, tenglik va inklyuzivlik), inson huquqlari, mehnat sharoitlari va xodimlar farovonligiga e'tibor kuchaymoqda;

— O'zbekistonda ESG: "yashil" iqtisodiyotga o'tish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini joriy etish va soliq tizimidagi islohotlar orqali barqaror rivojlanish tamoyillari faol joriy qilinmoqda [5](1-jadval).

1-jadval. ESG asosida mas'uliyatli korporativ boshqaruv modellari

Model	Ahamiyati	Qo'llanish natijasi	Xalqaro amaliyotda
Aktsiyadorlar bilan faol muloqot	Ishonch va shaffoflikni oshirish	Investorlar soni 15% ga ko'payishi	Unilever Stakeholder Forum
ESG hisobotlari	Xalqaro standartlarga mos axborot	Sarmoyadorlar risk baholashini yengillashtirish	Apple Sustainability Report
Komplayens va etika tizimlari	Korruptsiyaga qarshi choralar	Xalqaro reytinglarda pozitsiya yaxshilanishi	Toyota Compliance Policy

O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlar hamda yirik xalqaro loyihalarga sarmoya jalb etish maqsadida ESG standartlarini joriy etish talab etilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-iyuldagi PQ-4388-sonli Farmoniga muvofiq «O'zbekneftgaz» AJ zimmasiga 2020-yil oxiridan boshlab iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik masalalar (ESG), jumladan Global hisobot tashabbusiga (GRI) muvofiq hisobotlarni nashr etish vazifasi yuklatilgan. Shu maqsadda xalqaro konsalting kompaniyalari jalb etilib, ESG standartlarini barqaror rivojlantirish va amalga oshirish bo'yicha turli tashabbuslar ishlab chiqildi. Xususan, PwC va BCG kompaniyalari tomonidan ESG profilining diagnostikasi o'tkazilib, uni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. BCG maslahatchilari kompaniyaning "As is" (mavjud) holatini baholash hamda ESG strategiyasini rivojlantirish uchun muhim tahliliy hisobotlarni taqdim etdi.

Mazkur jarayonda uglerod izini kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish (E), shuningdek korporativ madaniyat, mehnat xavfsizligi va jamiyat bilan munosabatlarni (S) baholash va tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Jumladan: E (ekologik) — ishlab chiqarish jarayonlarida energiya samaradorligi, chiqindilarni boshqarish va "yashil" texnologiyalarni joriy etish darajasi tahlil qilinadi; S (ijtimoiy) — xodimlar uchun xavfsiz mehnat sharoitlarini yaratish, inson huquqlarini hurmat qilish va mahalliy jamoalar bilan munosabatlar samaradorligi o'rganiladi; "As is" modeli esa mavjud holatning haqiqiy manzarasini aks ettirib, xalqaro ESG standartlariga muvofiqlik darajasini aniqlash imkonini beradi. Ushbu tahlil "O'zbekneftgaz" AJ kabi yirik kompaniyalarning uzoq muddatli barqaror rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda muhim o'rin tutadi [6].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-iyuldagi "Aholi va iqtisodiyotni energiya resurslari bilan barqaror ta'minlash, neft-gaz tarmog'ini moliyaviy sog'lomlashtirish va uning boshqaruv tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4388-sonli² Farmoniga muvofiq «O'zbekneftgaz» AJ zimmasiga 2020-yil oxiridan boshlab ESG, jumladan Global hisobot tashabbusiga (GRI) muvofiq hisobotlarni nashr etish maqsadida xalqaro konsalting kompaniyalarini jalb qilgan holda ESG standartlarini barqaror rivojlantirish va amalga oshirish bo'yicha turli tashabbuslar amalga oshirildi. PwC va BCG kompaniyalari tomonidan ESG profilining diagnostikasi o'tkazilib, uni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. 2022-yilda ESG javobgarlik markazi tashkil etildi va ESGni tatbiq etish bo'yicha alohida bo'lim ochildi. Vakolatli xodimlar kompaniyaning ESG maqsadlari va ularning ko'rsatkichlari loyihasi ishlab chiqdi, shuningdek ESG reyting agentliklari talablariga muvofiq kompaniya faoliyatini batafsil tahlil qildi. Ushbu tahlillar asosida «ESG reytingini olishga tayyorgarlik ko'rish bo'yicha chora-tadbirlar Yo'l xaritasi» ishlab chiqildi.

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-iyuldagi "Aholi va iqtisodiyotni energiya resurslari bilan barqaror ta'minlash, neft-gaz tarmog'ini moliyaviy sog'lomlashtirish va uning boshqaruv tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4388-sonli Farmoni: <https://lex.uz/docs/-4410278>

Shu o'rinda, "O'zbekneftgaz" AJda xalqaro maslahatchilar tavsiyalari asosida ESG standartlarini joriy etish bo'yicha mas'ul mustaqil bo'linma tashkil etilib, kompaniyaning ESG maqsadlari va ularning ko'rsatkichlari, shuningdek ESG tamoyillarini joriy etish bo'yicha dastlabki "yo'l xaritasi" tasdiqlandi. Mazkur yo'l xaritada ESG hisobotlarini tayyorlash va ESG reytingini olish jarayonini qo'llab-quvvatlash uchun xalqaro konsalting kompaniyasini jalb etish ko'zda tutilgan. Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi tomonidan Osiyo taraqqiyot banki bilan hamkorlikda malakali xorijiy ekspertlar jalb etilib, davlat korxonalarida ESG tamoyillarini joriy etish darajasi, maqsadlari va rejaları o'rganildi. Shuningdek, ESG sertifikatiga erishish uchun foydalanilishi mumkin bo'lgan ilg'or xalqaro ESG amaliyotlari va reyting tizimlari ko'rib chiqildi. Jamiyatda ESG maqsadlariga erishish doirasida amalga oshirilayotgan loyihalar, jumladan parnik gazlari emissiyalarini kamaytirish, resurslardan oqilona foydalanish, kompaniya uglerod izini qisqartirish va qayta tiklanuvchi energiya manbalarini keng joriy etish masalalari muhim ahamiyat kasb etadi [7].

"O'zbekneftgaz" AJ IPOga chiqish orqali xalqaro kredit reytingini mustahkamlash maqsadida uzoq va o'rta muddatli strategiyani ishlab chiqish hamda xalqaro reyting agentliklaridan Barqaror rivojlanish reytingini (ESG) olishni muhim vazifa sifatida belgilagan. "Sustainable Fitch" xalqaro reyting agentligi tomonidan "O'zbekneftgaz" AJning ekologik, ijtimoiy va korporativ boshqaruv (ESG) yo'nalishlaridagi faoliyati kompleks baholanib, kompaniyaga ilk ESG reytingi taqdim etildi. Mazkur reyting Jamiyat tomonidan ushbu yo'nalishda amalga oshirilayotgan ishlarning "Atrof-muhitni asrash va yashil iqtisodiyot yili" maqsadlariga mosligini ko'rsatadi. Agentlik xulosalariga ko'ra, "O'zbekneftgaz" AJ 3-daraja va 50 ball miqdoridagi ESG reytingiga loyiq deb topildi. Ushbu natija neft-gaz sanoati uchun yuqori ko'rsatkich hisoblanib, kompaniyaning barqaror rivojlanish, ekologik mas'uliyat va boshqaruv samaradorligi borasidagi izchil islohotlarini aks ettiradi. ESG reytingi "1" (eng yuqori) dan "5" gacha bo'lgan besh pog'onali tizim asosida baholanadi. "O'zbekneftgaz" AJ mazkur natijani korporativ barqarorlik strategiyasini yanada takomillashtirish yo'lidagi muhim bosqich sifatida baholaydi.

Bugungi kunda «O'zbekneftgaz» AJda xalqaro ekspertlar ishtirokida ESG standartlarini joriy etish bo'yicha tizimli ishlar olib borilmoqda. Jumladan, BCG va PwC kompaniyalari tomonidan ESG profili diagnostika qilinib, takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi; ESG standartlarini joriy etishni muvofiqlashtiruvchi mas'ul markaz tashkil etildi; ESGni tatbiq etish uchun bevosita mas'ul tarkibiy bo'linma shakllantirildi; kompaniyaning ESG maqsadlari va ularning ko'rsatkichlari loyihasi ishlab chiqildi. ESGning dolzarb masalalari qazib chiqarish boshqarmalari va gazni qayta ishlash zavodlarida, xususan ESG bilan bog'liq asosiy tushunchalar, ushbu standartlarning shakllanish tarixi, BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlari (UN SDGs), O'zbekiston Respublikasida ESG sohasida qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar hamda BCG, EY va McKinsey kabi xalqaro maslahatchilar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar natijalari doirasida yoritilmoqda [8].

Shuningdek, "O'zbekneftgaz" AJ transformatsiyasi doirasida xalqaro ESG kun tartibiga muvofiq kompaniyaning ekologik, ijtimoiy va boshqaruv (environmental, social and corporate governance) sohalaridagi faoliyatini tizimlashtirish va oshkor qilish bo'yicha ishlar amalga oshirilmoqda. Yetakchi neft va gaz kompaniyalarining ilg'or tajribalariga muvofiq, issiqxona gazlari chiqindilari, elektr energiyasi va suv iste'moli, shuningdek uglerod izini kamaytirish bo'yicha ko'rsatkichlar muntazam ravishda taqqoslanmoqda. "O'zbekneftgaz" AJ mamlakatning ijtimoiy iqlimiga ("S" bloki) qo'shayotgan hissasi doirasida mehnat xavfsizligiga yuqori talablar qo'yish, xodimlar va ularning oilalarini, shuningdek yoshlarni qo'llab-quvvatlash hamda hududlarda ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan muhim ishlarni amalga oshirmoqda [9].

"Katta uchlik" boshqaruv konsalting kompaniyalaridan biri bo'lgan Boston Consulting Group (BCG) ishtirokida "O'zbekneftgaz" AJning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish jarayonida quyidagi biznes segmentlarida ishlar olib borilmoqda: geologik qidiruv; qazib olish; neftni qayta ishlash va gaz kimyosi; marketing va sotish; ESG. Ushbu ishlarning asosiy maqsadi kompaniyaning moliyaviy va operatsion samaradorligini oshirish hamda "O'zbekneftgaz" AJ strategiyasini sohadagi o'zgarishlarga, jumladan ESG sohasida ilg'or korporativ amaliyotlarni joriy etishga moslashtirishdan iborat. Mazkur biznes segmentlari bo'yicha o'tkazilgan diagnostika natijalari asosida BCG kompaniyasi tomonidan "O'zbekneftgaz" AJning o'rta va uzoq muddatli rivojlanish strategiyasi yuzasidan yakuniy hisobot tayyorlanmoqda [15].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, korporativ boshqaruv tizimiga ESG (Environmental-Social-Governance) tamoyillarini integratsiya qilish innovatsion yondashuvlar, xususan raqamli texnologiyalar, "yashil" moliyalashtirish va mas'uliyatli boshqaruv modellari orqali kompaniyalarning nafaqat moliyaviy ko'rsatkichlarini, balki ularning investitsion jozibadorligi, korporativ nufuzi, ijtimoiy mas'uliyati hamda umumiy samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. ESG innovatsiyalari kompaniyalarga xatarlarni samarali boshqarish, operatsion xarajatlarni qisqartirish va yangi bozor imkoniyatlarini shakllantirishda yordam beradi. Bundan tashqari, mazkur yondashuvlar xodimlar loyalligini mustahkamlab, brendga bo'lgan ishonchni oshiradi.

Yuqorida qayd etilgan chora-tadbirlarni samarali amalga oshirish maqsadida ESG masalalari bilan shug'ullanuvchi markaz doirasida malakali mutaxassislardan iborat alohida tarkibiy bo'linmani tashkil etish, shuningdek ESG bo'yicha faoliyatni muvofiqlashtirish uchun xalqaro miqyosda yetakchi neft va gaz kompaniyalarida tajribaga ega bo'lgan maslahatchi-ekspertlarni jalb etish zarur hisoblanadi. Mazkur chora-tadbirlar kompaniyalarning barqaror va muvaffaqiyatli rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 30-yanvardagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasini "Atrof-muhitni asrash va "yashil iqtisodiyot" yilida amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida"gi PF-16-son Farmoni: <https://lex.uz/uz/docs/-7369703>
2. Ибрагимова С. Перспективы инновационного развития корпоративного управления в Узбекистане // Iqtisodiyot va ta'lim. – 2022. – T. 23. – № 2. – B. 123–128.
3. Ibragimova S., Abdulazizov F. Сравнительный анализ современных моделей механизма корпоративного управления // Interpretation and researches. – 2025. – № 1 (47).
4. Ибрагимова С., Абдулазизов Ф. Развитие корпоративного управления в Узбекистане на основе современных мировых стандартов // Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot. – 2025. – T. 3. – № 1.
5. Abdumuminovna I. S. The main ways to ensure the economic security of industrial enterprises in the digital economy // JournalNX. – 2023. – T. 9. – № 1. – Pp. 29–33.
6. Ibragimova S., Bakhodirova K. Formation of investment activities of energy enterprises // E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – T. 461. – P. 01074.
7. Ибрагимова С., Абдулазизов Ф. Новый Узбекистан и основные направления развития «зелёной» экономики // Talqin va tadqiqotlar. – 2025. – № 1 (59).
8. Abdumuminovna I. S. Management of innovative development of socioeconomic systems // Asian Journal of Multidimensional Research. – 2022. – T. 11. – № 4. – Pp. 62–66.
9. Abdumuminovna I. S. Features of modern innovative development and formation of innovative system // Asian Journal of Research in Banking and Finance. – 2022. – T. 12. – № 3. – Pp. 14–17.
10. Хусаинов Р. Р. Возобновляемые источники энергии как основа зелёной экономики в Узбекистане // Science. – 2025. – T. 4. – № S1–2. – B. 94–102.
11. Ибрагимова С. А., Хусаинов Р. Р. Глобаллашув жараёнида миллий иқтисодиётни инновацион ривожлантириш йўналишлари ва истиқболлари // Экономика и финансы (Узбекистан). – 2021. – № 3 (139). – B. 62–67.
12. Husainov R., Ibragimova S. Financial literacy in Uzbekistan // Interpretation and researches. – 2024. – T. 2. – P. 24.
13. Chen, K. The strategic integration of ESG principles in corporate innovation: Theoretical foundations, mechanisms, and practical challenges // International Journal of Novel Research in Marketing Management and Economics. – 2024. – Vol. 11. – No. 2. – Pp. 138–148.
14. Li, L. Integrating ESG principles into corporate strategic management: Implementation pathways and performance evaluation systems // Leadership and Organizational Insights. – 2025. – Vol. 1. – No. 1. – Pp. 7–11.
15. Ibragimova S. A., Shagaipova G. Z. Modern patterns of development of corporate structures in Uzbekistan // Экономика и финансы (Украина). – 2019. – № 3. – B. 45–50.
16. Ибрагимова С. Роль искусственного интеллекта на мировом рынке // Interpretation and researches. – 2025. – № 5 (51).
17. Ибрагимова С., Садуллаева С. Innovative methods in production quality management // Interpretation and researches. – 2025. – № 6 (52).
18. Ibragimova S. A. Analysis of models and methodological aspects of assessing the level of innovative development // Biznes-Expert. – 2019. – B. 101–104.
19. Ibragimova S. A., Shagaipova G. Z. The main concepts of the development of the national economy based on innovative transformations // XXXII International Plekhanov Readings. Materials of the international scientific-practical conference. – Moscow: Plekhanov Russian University of Economics, 2019. – Pp. 234–235.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100